

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**GLOBAL CHALLENGES AND
INTERDISCIPLINARY SOLUTIONS:
SCIENCE, EDUCATION, AND SOCIETY
IN AN ERA OF CHANGE**

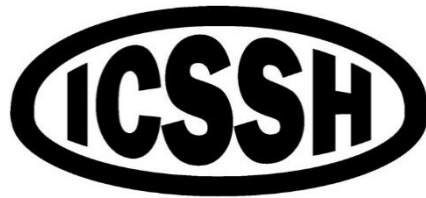
Book of abstracts

October 1, 2025

**Stanford,
USA**

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
PRACTICAL CONFERENCE**

**GLOBAL CHALLENGES AND
INTERDISCIPLINARY SOLUTIONS:
SCIENCE, EDUCATION, AND SOCIETY
IN AN ERA OF CHANGE**

Book of abstracts

October 1, 2025

**Stanford,
USA**

UDC 37:082.2(06)

ISBN 978-1-968285-14-2

International Scientific and Practical Conference “Global Challenges and Interdisciplinary Solutions: Science, Education, and Society in an Era of Change”: Conference Proceedings (Stanford, USA, October 1, 2025). Stanford, USA: Golden Quill Publishing, 2025. 129 pages.

This collection of abstracts includes the submissions of participants of the International Scientific and Practical Conference “Global Challenges and Interdisciplinary Solutions: Science, Education, and Society in an Era of Change”:

Bogdan Khmelnitsky Melitopol State Pedagogical University

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Central Ukrainian National Technical University

Cherkasy State Technological University

Children's Music School № 21, Kyiv

Dnipro State Medical University of the Ministry of Health of Ukraine

Dnipro University of Technology

Dragomanov Ukrainian State University

Institute of Food Resources NAAS

Izmail State Humanities University

Kharkiv National Medical University

Kyiv National Linguistic University

Kyiv National University of Construction and Architecture

Lesya Ukrainka Volyn National University

Municipal Institution of Higher Education “Bar Humanitarian Pedagogical College named after Mykhailo Hrushevsky”

National Academy of the National Guard of Ukraine

International Scientific and Practical Conference “Global Challenges and Interdisciplinary Solutions: Science, Education, and Society in an Era of Change”

National Defence University of Ukraine
National Pedagogical Dragomanov University
National University of Water and Environmental Engineering
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University
Penitentiary Academy of Ukraine
Polissia National University
Poltava V. G. Korolenko National Pedagogical University
State University “Uzhhorod National University”
Sumy State University
T. H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University
V. N. Karazin Kharkiv National University
Zaporizhzhia State Medical and Pharmaceutical University

© Автори тез, 2025
© Golden Quill Publishing, 2025
© Center for financial-economic research, 2025
© International Center of Social Sciences and Humanities, 2025
Official website: <http://www.economics.in.ua>

SECTION 3. PHILOLOGICAL SCIENCES	36
Силованюк Ю. В. STRATIFICATION OF ECONOMIC TERMS BY THE SCALABILITY CRITERION IN LEXICOGRAPHICAL PRACTICE	36
Кір’якова Д. Д. MULTIMODAL METAPHORS IN BUSINESS DIGITAL STORYTELLING	40
Половинко О. С., Паненко М. В. ЕТНОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРОДНОЇ НОМІНАЦІЇ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВИХ ПАТОЛОГІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРКАХ	42
SECTION 4. PHYSICAL CULTURE AND SPORTS	46
Бабенко В. Г., Корж Є. М., Дрозд В. І. ПРОФЕСІЙНО-ПРИКЛАДНА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВКА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	46
Радовенчик А. І. ЗНАЧЕННЯ РЕГУЛЯРНИХ ФІЗИЧНИХ ВПРАВ У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ПЕРШОКУРСНИКІВ ДО ЗВО	50
Сущенко Л. П., Откидач В. С., Дашевський Д. А. МЕТОДИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОГРАМ ФІЗКУЛЬТУРНО- СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЧОЛОВІКІВ 35-45 РОКІВ З НАДЛИШКОВОЮ ВАГОЮ У ФІТНЕС-ЦЕНТРАХ	52
SECTION 5. LAW	55
Заборовський В. В., Манзюк В. В., Копча І. І. ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ПРЕДСТАВНИЦТВА АДВОКАТОМ ІНТЕРЕСІВ КЛІЄНТІВ В УМОВАХ ІСНУВАННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ В США ТА КАНАДІ	55

УДК 811.161.2

Половинко О. С.

доктор філософії,

викладач кафедри української мови, психології та педагогіки,

Харківський національний медичний університет

Паненко М. В.

студентка стоматологічного факультету,

Харківський національний медичний університет

ЕТНОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАРОДНОЇ НОМІНАЦІЇ ЩЕЛЕПНО-ЛИЦЕВИХ ПАТОЛОГІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ГОВІРКАХ

Вивчення народної медичної термінології щелепно-лицевої ділянки становить особливий інтерес для сучасної етнолінгвістики та історії медицини, оскільки дає можливість простежити еволюцію уявлень про захворювання обличчя та ротової порожнини в традиційній культурі. Попри значний прогрес у стандартизації медичної термінології, народні назви патологій продовжують функціювати в діалектному мовленні, відображаючи глибинні культурні уявлення про етіологію хвороб.

Лексика на позначення запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці є дуже варіативною. Так, для позначення набряків чи флюсу (періоститу) в буковинських та поліських говірках фіксуємо лексеми *пухлина*, *надута*, *надува*, *нарив*, *гнояк*. Подібні найменування, як “*гнійник*” чи “*чиряк*”, поширені також у східнослов'янських говірках, де підкреслюється візуальний симптом – нагромадження гною чи набрякання. [1, с. 82–110; 2, с. 75–80]

Абсцеси й флегмони в народній термінології отримували назви залежно від зовнішніх проявів: *гнояк*, *болячка*, *нарив*, а також метафоричні номени на зразок “*вогневиця*” (через запалення ураженого місця, яке є гарячим на дотик) [1,2,3]. Ця лексична різноманітність свідчить про диференційований підхід до опису патологічних станів залежно від їх зовнішніх проявів та локалізації.

Семантичний аналіз виявляє, що народна номінація базується на візуальних характеристиках (*пухлина*, *надува*), тактильних відчуттях (*болячка*, *вогневиця*), функціональних порушеннях (*заїда* – для ангулярного хейліту) та асоціативних зв'язках (*свинка* для паротиту (запалення привушної слинної залози в людини та свійських тварин) – через схожість опухлого обличчя хворого, воно є похідним утворенням від *свиня*) [1, с. 193]. Така система номінації відображає емпіричний

характер народної медицини, де діагностика ґрунтувалася переважно на зовнішніх ознаках захворювання.

Аналіз мотиваційних основ народних назв щелепно-лицевих хвороб дає можливість виділити кілька продуктивних моделей номінації.

Назви, мотивовані візуальними симптомами, становлять найчисленнішу групу. Лексеми *пухлина*, *надува*, *роздуття* відбивають уявлення про набряк тканин. Ці номени функціують в різних регіональних говірках, підтверджуючи спільність етномедичного досвіду українців. Для гіперемованих уражень слизової оболонки та шкіри трапляються позначення *почеревина*, *червінька*, або *рожа*, *ружі* (для бешихи, і зумовлена тим, що при запаленні шкіра стає яскраво-червоною), що актуалізує колірну ознаку [1, с. 22, 85–86]. Для опису патології прикусу в літературі вживаються описові конструкції чи образні вирази: *криві зуби*, *кролячі або заячі зуби* (для протрузії) [4, 5, 6].

Назви, мотивовані больовими відчуттями, відображають суб'єктивне сприйняття патології. Зубний біль в народі називають *зубна ломота*, *постріл в зубах* [1, с. 24, 74]. Ці метафоричні найменування передають інтенсивність та характер больових відчуттів – від ниючого (*ломота*) до пульсуючого (*постріл*) болю. У текстах трапляються навіть образні уособлення болю як “зубного черв'яка”, що “гризе” зуб [7].

Назви, мотивовані функційними порушеннями, характеризують патологію через втрату функції. Номен *заїда* для ангулярного хейліту вказує на утруднення при відкриванні рота (“заїдає” кути губ) [8, с. 263]. Анкілоз скронево-нижньощелепного суглоба в народі називають *щелепний замок*, що підкреслює неможливість рухів нижньої щелепи [9].

Назви з міфологічною мотивацією відображають архаїчні уявлення про надприродні причини захворювань. Лексема *вовча паща* (для розщілини піднебіння – палатосхізису) та *заяча губа* (для розщілини верхньої губи – хейлосхізису) пов'язана з повір'ям про “переляк” вагітної [8, 10]. Паротит називають не лише *свинкою* (через візуальну подібність) чи *завушницею* (через локалізацію), але й *задавкою* – ніби щось міфічне “давить” в горлі [1, с. 193–194]. Однак топографічна локалізація привушної слинної залози (лат. *glandula parotidis*) в привушно-жувальній ділянці, на зовнішній поверхні гілки нижньої щелепи (лат. *ramus mandibulae*) суперечить подібним хибним

уявленню, оскільки “горло”, що складається із зіву (лат. fauces) та гортані (лат. larynx), є передньою частиною шийної ділянки.

У традиційній культурі щелепно-лицеві патології часто інтерпретувалися через призму магічного світогляду. Зубний біль, як ми вже вказували вище, персоніфікувався як злий дух або “черв’як”, що “точить” зуб зсередини.

Особливе місце займали уявлення про “наврочені” хвороби – патології, викликані “поганим оком”. До цієї категорії належать раптові запальні процеси обличчя, особливо в дітей. Лікування таких станів передбачало не лише фітотерапію, але й ритуальні дії: “відшіптування”, “вилиття переляку”, обмивання “непочатою водою”.

Фразеологічний фонд української мови зберігає численні вислови, пов’язані з щелепно-лицевою патологією. Вислів “зуб на зуб не попадає” описує тремтіння при лихоманці або переохолодженні. “Аж зуби ломить” характеризує інтенсивний біль або неприємні відчуття, синонімічним також є вислів “Зуб болить, аж око в’яне”. Фразеологізм “вискалити зуби” має подвійну семантику – від опису агресії до позначення посмішки, що вказує на важливість зубо-щелепної системи в невербальній комунікації. Прокльони на зразок “Щоб тобі зуби повипадали!” характеризують уявлення про втрату зубів як тяжке покарання, що позбавляє людину краси, здоров’я та соціального статусу.

Отже, народна термінологія щелепно-лицевих патологій являє собою складну систему, що поєднує емпіричні спостереження з міфологічними уявленнями.

По-перше, семантична структура народних назв відображає домінування візуально-сенсорного сприйняття патології, що було основним діагностичним методом традиційної медицини. Множинність синонімічних найменувань свідчить про важливість щелепно-лицевої ділянки в народній свідомості.

По-друге, персоніфікація та міфологізація захворювань обличчя та порожнини рота вказує на їх особливий статус у традиційній картині світу. Обличчя як найбільш соціально значуща частина тіла наділялося особливою символікою, а його патології сприймалася не лише як медична, але і як соціальна проблема.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо порівняльний аналіз народної стоматологічної термінології в слов’янських мовах, що дасть можливість виявити спільні та специфічні риси в концептуалізації щелепно-лицевих патологій, а

також створення електронного корпусу народних медичних текстів для збереження унікального лінгвокультурного спадку.

Список літератури

1. Стрижаковська, О. С. (2011). *Назви хвороб у буковинських говірках* (Дисертація кандидата філологічних наук). Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет. Відновлено з <https://uacademic.info/ua/document/0411U004414>.
2. Лисиченко, Л. А. (2013). *Говірки Східної Слобожанщини: поліаспектний аналіз*. Харків: Монограф. Відновлено з <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/9583>
3. Ботвин, Т. М. (2019). Назви хвороб в українських перекладах Біблії ХІХ–ХХ століть: лінгвокультурологічний аспект. Науковий вісник кафедри ЮНЕСКО КНЛУ. Серія Філологія. Педагогіка. Психологія, (38), 135–140. Відновлено з <https://sci.ldubgd.edu.ua/bitstream/123456789/11022/1/%D0%9D%D0%B0%D0%B7%D0%B2%D0%B8%20%D1%85%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B1.pdf>
4. Андрухович, Ю. (2022). Рекреації. Фабула.
5. Ірванець, О. (2025). Відьомська кров. Віват.
6. Шиян, Г. (2014). *Hunt, Doctor, Hunt*. Видавництво Старого Лева.
7. Укрінформ. (2021, 7 квітня). *Медицина: як неймовірне стає очевидним*. <https://www.ukrinform.ua/rubric-health/3223058-medicina-ak-nejmovirne-stae-ocevidnim.html>
8. Дев'ятко, Ю. С. (2021). *Типологія стоматологічної термінології в українській і англійській мовах та її лексикографічне відтворення* (дисертація кандидата філологічних наук, Київський національний університет). Київ. Відтворено з https://shron1.chtyvo.org.ua/Deviatko_Yuliia/Typolohiia_stomatolohichnoi_terminolohii_v_ukrainskii_i_ahliiskii_movakh_ta_ii_leksykohrafichne_vi.pdf
9. Ганиткевич, Я. (2021, 24 січня). Розвиток української медичної термінології. Наукове товариство ім. Шевченка. <http://ntsh.org/node/1018>
10. McKinstry, R. E. (2000, January). Folklore associated with facial deformities. *Cleft Palate-Craniofacial Journal*, 37(1), 11–13. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/295294590_Folklore_associated_with_facial_deformities